№ 9. **Baltijas Semkopis.** 1881.

Apstelejams:
„Baltijas Semkopja" Administrazijâ, Ahr-Rigas Kalku-eelâ № 14, Puhzischu Gederta un beedra grahmatu-bodê. Bes tam Rigâ: Schilling'a, Kapteina un Irbites grahmatu-bodîs un pee kopmana Lerchendorffa kga, pilsehtas Kalku-eelâ № 13. Zitâs pilsehtâs: wisâs grahm.-bodîs. Uf laukeem: pee pagastu-waldehm, mahzitajeem, skolotajeem, 2c.

7. gads.

Rigâ, 4. martâ.

Maksâ ar peesuhtischanu par pasti:
Ar Peelikumu: par gadu 3 rubl., bes Peelikuma 1 rubl. 60 kap.
Ar Peelikumu: par ½ gadu 1 rubl. 60 kap., bes Peelikuma 85 kap.
Maksâ ekspedizijâ un grahmatu-bodîs sanemot:
Ar Peelikumu: par gadu 2 rubl. 50 kap., bes Peelikuma 1 rubl.
Ar Peelikumu: par ½ gadu 1 rubl. 30 kap., bes Peelikuma 55 kap.
Peelikums ween par gadu 1 rubl. 50 k., par ½ gadu 80 kap.

Sludinajumus peenem wisâs apstelejamâs weetâs pret 8 kap. par sihku rakstu rindinu.

Lihds ar Baltijas Semkopi ik nedelas isnahk Peelikums ar stahsteem un derigu laika-kawekli; maksâ 150 kap. par gadu, 80 kap. par pusgadu.

Neissakama behdu wehsts atskaneja swehtdeen, 1. marta wakarâ, muhsu Augstas Majestetes, muhsu wisai mihlotâ Keisara Alekfandra Nikolajewitscha wairs naw, pulksten 4 un 27 minut. pehz pusdeenas winsch aisgahjis uf muhschigu dusu.

Schi breesmiga behdu wehsts, neween pa wisu walsti, bet pa wisu pasauli skreedama satrizina katra sirdi, aisgrahbj un isspeesch asaru straumes tiklab augstam ka semam. Newis ween schehligs un taisnis Waldneeks, kas no wiseem bij augsti zeenits un mihlets, iraid kritis zaur negehligu slepkawu rokahm; bet zilweks, tik labsirdigs, teizams un gudris, kà reti kahds, kas bij wisai zilwezei par leelako krahschnumu, tahds zilweks iraid zaur breesmigu laundaru rokahm mums atnemts. Mums wisi lozekli notirpst, muhs kruhtis nostahj elpot, tikai azîs muhsu asaru awoti reetet reet. Wisi raud, wisi schehlojas, bet it ihpaschi to apspeestako un nabagako lauschu kahrta nespehj waimanat un gaudot sawâ ismisefchanâ! Wini sajuht, ka iraid muhscham pasaudejuschi to, kas winus, wehrdsibâ nospeestos semneekus, atkal padarisa par brihweem zilwekeem, kas wineem aridsan teesâs noweheleja taisnibu un schehlastibu! Wini sin, ka naw bijis pasaulê otra tahda Waldneeka, tamdehl winu schehlabas ir neissakamas. Mums neatleek wairak ko darit, ka Deewu luhgt, lai winsch ir nahkamo Waldneeku dotu mums tik labu, kas sawa Tehwa ussahktos darbus jo paplaschinatus galâ westu, kas tapat buhtu schehligs it ihpaschi saweem semeem, gruhtu juhgu zeesdameem pawalstneekeem, ka winsch ir teem schehligi nowehletu weenadas teesibas ar zitahm lauschu kahrtahm.

Swehtdeen un pirmdeen dabutas schahdas telegramas:

Peterburgâ, 1. martâ, pulkst. 5 un 12 minut. wakarâ. Augsta Majestete Keisars Alekfanders Nikolajewitschs nomira schodeen pehz pusdeenas pulkst 4 un 27 minutes.

Peterburgâ, 1. martâ. (Ofiziels telegrams ko eekschleetu ministers laidis Widsemes gubernatoram.)

Schodeen pehz pusdeenas ap pulkst. 1 un 45 minut. muhsu Keiserifkai Majestetei atpakal greeschotees no wakts parades, kuru notureja Michaila maneschâ, usbruka laundari ar diwahm sprahgstoschahm bumbahm. Pirma eedragaja kariti; otrai pahrsprahgstot kluwa Keiserifka Majestete gruhti eewainoti. Seemas pili atpakal atgreesuschees, baudija Augsta Majeste swehtu wakarinu. 4 un 28 minut. aismiga Augsta Majestete to muhschigu meegu.

Weens no laundareem ir sakerts. Eekschleetu ministris, general-adjutants grafs **Loris-Melikows.**

Peterburgâ, 1. martâ. Pulkst. 8 un 45 minut. wakarâ. „Wald. wehstn." sino: Schodeen pulkst. 1 un 45 minut. pehz pusdeenas tika muhsu Augsta Majestete, Kungs un Keisars atpakal brauzot no Inscheneeru manescha pee Katrinas kanala netahl no Konuschenajas tilta zaur sprahgstoschahm bumbahm, ko pasweeda apaksch Winu karites, nahwigi eewainoti. Abas kahjas lihds zeleem sadragatas. Weens no laundareem sakerts. Stipras asins noskreeschanas labad, naw zeribas uf muhsu Majestetes iswesefloschanos.

Peterburgâ, 1. martâ, pulkst. 7 un 35 minut. wakarâ. „Wald. wehstn." issludina schahdu ekstra lapu:

Deewa prahts notizis! Schodeen, pulkst. 3 un 35 minut. pehz pusdeenas aisaizinoja Tas Wisuwarenais muhsu Majesteti, Kungu un Keisaru Alekfandru Nikolajewitschu pee sewim. Kahdas minutes preeksch sawas schkirschanahs Wini sanehma swehtu wakarinu.

Peterburgâ, 1. martâ, pulkst. 6 un 55 minut. wakarâ. (Rig. Ztg. ihpasch telegrams.) Ap pulksten 4. isdsisa Keisars to eewainojumu dehl, ko winsch preeksch 2 stundahm bij dabujis no padaritâ, nolahdeta bumbu-atentata. Pirmàs bumbas sprahgschana pamudinaja Augstu Majesteti atstaht kariti, tad sprahga otra bumba, kas Keisaram eewainoja abas kahjas, wehderu un seiju. Diwi no laundareem tika tuhdal sanemti, treschs sakehr-a behgot. Uf Anitschkowa pili, wakejâs kamanâs atpakal braukdams Tronamanteneeks kluwa no laudim ar leelahm gawilehm apsweizinats.

Peterburgâ, 2. martâ, pulkst. 10 rihtâ. „Wald. Wehstnesis" issludina Keisarisku manifestu, kurâ top pawehstita Keisara Alekfandra II. nahwe un Keisara Alekfandra III. trona eenemschana, un top nolikta padewibas swehrestiba jaunajam Keisaram un Tronamantineekam. Manifests paraksits 1. martâ.

„Now. Wrem." sino, ka Keisarisku familija wakar jaunajam Keisaram swehrejuse padewibu.

Muhsu tagadejs wisschehligakais Semestehws un Keisars ir **Alekfanders III.**, lihdsschinigais Tronamanteneeks, Zesarewitschs un Leelkness Alekfanders Alekfandrowitschs, Deewa meerâ dusoschâ Keisara Alekfandera II. wezakais dehls, dsimis 26. februarî 1845.

Muhsu tagadejà wisschehligakà Semesmahte un Keisareene ir Marija Feodorowna, dsimuse Dahnu prinzese Dagmara, dsim. 14. nowembrî 1848. Swehtâ laulibâ ar muhsu wisschehligako Kungu un Keisaru Alekfanderu III. no 28. oktobra 1866.

Muhsu tagadejs Tronamantineeks, Zesarewitschs un Leelkness ir Nikolajs Alekfandrowitschs, muhsu tagad waldoschà wisschehligakà Kunga un Keisara Alekfandera III. wezakais dehls, dsimis 6. majâ 1868.

Keisaru dsihwoklis Peterburgâ ir seemas-pils. Lihdsschinigais Tronamantineeks dsihwoja Anitschkowa pilî, pee Newska-prospekta.

Saimneezibas nodala.

Lopi un peena raschojumi ir labaka preze neka labiba, tadehl buhtu plawas un ganibas japahrlabo.

Baltijas saimneeks ne-eewehro weenadâ mehrâ laukus un lopus. Sawam weesam, kas aisgahjis zeemotees pee ta, winsch rahda gan laukus, bet nerahda wis gowis un aitas. No lopeem stahw wina sinâ tikai sirgi un blakus teem reisahm tas eewehro ir mehslus; bet wis zits winam masak ruhp. Naudu un pelnu winsch gaida no labibas; gowis winam der gandrihs weenigi tik tadehl, ka tahs sahd salmus un rada mehslus. Un to winsch dara taî labâ tizibâ, ka labiba buhschot arween dahrga un augstâ zenâ, bet ne-eewehro nekad un netiz wis tahm zenahm, kas tagad ir par lopeem un peena raschojumeem. Bet apluhkosim, kaut gan tikai pawirschu, kas gaidams nahkamibâ no weenas, kas no otras prezes.

Wehl preeksch 40 gadeem isweda tirgotaji labibu gandrihs weenigi no tahm semehm, kas gul pee tahdahm ostahm un upehm, par kurahm war kugot. Tagad eet dselsszeki krusteem un schkehrsahm zaur wisahm attihstitahm walstehm un isswed labibu no dsilakajeem walsts widutscheem. Raugam kà dselsszekeem wairojotees, peeaug labibas iswesschana no Kreewijas:

1875.	gadâ	isweda	23	milj. tschetwertu	labibas,
1876.	„	„	26	„ „	„
1877.	„	„	31	„ „	„
1878.	„	„	42½	„ „	„
1879.	„	„	40	„ „	„

Is Baltijas (no Kursemes un Widsemes) isswed ik gadus ap 2 milj. tschet. labibas. Tahdâ wihsê noprotams, ka preeksch labibas zenu augstuma, Baltija wairs naw no tik leela swara. Waj mums ir labs, waj plahns gads, mums tomehr japahrdod sawa labiba par tahdahm pat zenahm, par kahdahm Kreewija pahrdod sawu. Bet mums tas iraid leels, gandrihs nepazeesschams gruhtums, ja mums labiba tik lehti japahrdod ka Kreeweem, jo mums maksà seme un strahdneeki 3 reis dahrgaki neka wineem.

Bes tam jaeewehro preeksch labibas zenahm wehl Seemel-Amerika. Schi walsts spehj sawu labibu gandrihs wehl lehtaki pahrdot nekà Kreewija. Abas, Seemel-Amerika un Kreewija, ir weenâ leelumâ; tur dsihwo 48 milj. eedsihwotaju, schè 85 milj. Tà tur, kà schè iraid leeli gabali treknas melnàs-semes un abâs walstês sehj weetahm bes mehsloschanas. Bet Amerikaneeschi pirka semi wehl lehtaki netà Kreewi, pat par 1—3 dolareem (1 dol. = 125 kap.) desetinu. Amerikaneeschi ir loti attihstiti, labi paehduschi un tadehl sawôs darbôs gudri un spehzigi. Nekur nestrahdà tik daudz ar maschinehm, kà Amerikâ. Tur az, sehj, plauj un kul ar maschinehm. Pat masee saimneeki sabeedrojahs kopâ un nem uf kahda laika algadschôs twaiku arklus un kulschanas maschines. Amerikâ ir labi zeli un 160,000 werstes dselsszeka; tur war wisu labibu uf tirgu isswest; Kreewijâ to wehl newar, schè ir tik 21,000 werstes dselsszeka. Tadehl 1879. gadâ, kad is Kreewijas isweda par 300 milj. rubl. labibas, Seemel-Amerika pahrdewa jau par 1700 milj. rubl. labibas. No scheem skaitleem war redset, kahds swars ir Seemel-Amerikai pee labibas zenu nodibinaschanas. Par kahdu zenu Amerika un Kreewija pahrdod labibu, par tahdu japahrdod aridsan zitahm semehm gribot negribot. Schinîlaikâ, kur pagahjuschâ gadâ ahrsemês un eekschsemê bij wahjsch plahwums, labibai ir gan pa-augstas zenas, bet schihs zenas naw tik leelas, ka winas mums isleekahs. Par 5 rubl. (tas ir par 1 pusimperialu) selta naudas war dabut 8 rubl. papihra naudas un tadehl mums isleekahs labibas zenas augstakas, nekà winas ihsteni ir. 1 mehrs labibas maksa tagad selta naudâ warbuht tik 2 rubl. 50 kap., bet mehs dabonam 4 rubl. papihra naudâ, un ar scho papihra naudu aismaksajam sawu renti. Bet tik drihs ka nahktu papihra nauda ar selta naudu weenâ wehrtibâ, tad nedabutum par mehru labibas wairs 4 rubl., bet tik 250 kap. un tad nahktos tam, kas tagad 250 rubl. rentes maksa, schi rente tik gruhti maksàt, it ka 400 rubl. buhtu jamaksa. Lai Deews tad pasarga no plahneem gadeem.

No augstahm labibas zenahm nepeeklahjahs wairs ne sapnot, kamehr Amerika un Kreewija tik daudz labibas isswed. Lehtu labibas zenu dehl noschluka daschâs weetâs, kà peemehram Irlandê, semes wehrtiba jau par ⅓ uf leju. Un, ka aridsan Baltijas saimneeki pirkuschi sawas mahjas preeksch tagadejeem laikeem par daudz dahrgi, to apleezina wisur dsirdamee wahrdi: „Kad labibai nebuhtu augstas zenas, tad eetum bojâ."

Ja, mums iraid deesgan wahja un wisai dahrgi pirkta seme un aridsan darba spehki naw wairs lehti, tee tagad maksà leelu naudu. Ja nu tomehr gribam eepreeksch apdroschinatees no bojâ eeschanas, tad jamehgina pahrspeht wisi schee gruhtumi. Un kahdâ wihsê tas darams? Man schkeet, to waram mahzitees no ziteem semkopjeem, kas apdsihwo Baltijas juhras peekrastes. Wineem aridsan naw nedz lehtas semes, nedz lehtu darba spehku, bet tatschu wini dabon no

sawas semes 7 reis wairak eenahkschanu*) neka mehs un 10 reis wairak neka Tambowas arajs no sawas slawenàs melnàs semes. Sinams, Anglis, Holandeets, Dahnis, Nassaweets u. z. dabon pa dakai tadehl tik leelas eenahkschanas, ka wineem ir audseligaks gaifs, ka wineem ir jo labi semkopibas rihki, ka wini ismanigi kopj un mehslo laukus, plawas un ganibas; bet it ihpaschi wini eedsen leelas eenahkschanas no lopeem. Scho wineem ir daudſ un wini audsina un kopj tos tik ruhpigi, ka mums no tam pat gaischas sajehgas truhkst.

Kad nu lopus kopj semneeki, kam aridsan dahrga seme un dahrgi darba spehki, tad waram zeret ar wineem weegli sazenstees. Wisur gana, ehdina, dsirda, slauz lopus bes maschinehm. Sahls akzises mums ari wairs naw. Gaka un sweests stahw tagad labàs zenàs. Un bes labas lopu kopschanas newar ari semkopiba pee mums usplaukt: pee wislabakeem eerotscheem un mahkfligeem mehsleem naw stalku mehsli peezeeschami, (jo kur naw suhdu, tur wis irgid tikai suhds). Tahdà wihsê israhdahs, ka no nopeetnakas, prahtigakas lopu kopschanas mums nebuhtu nekahds kaunums gaidams, bet turpretim jo leelaks labums, ja tik lopi un peena raschojumi paliktu arween augstàs zenàs.

Kà saprotams, ik weena preze turahs labâ tirgû, kad pirzeju netruhkst un kad prezes iraid mas. Apluhkosim tadehl, waj turpmak galu wairak, waj masak pahrtebrehs neka tagad un waj ir weetas, kas atdotu un peewestu scho prezi lehti jo lehti.

Lihds ar tautu attihstischanos sahkahs darbu dalischana. Arajs netaisa wairs pats ratus, arklus, traukus, ehkas, bet tahs taisa amatneeki; winsch pats wairs newed labibu lihds ostahm, bet to dara dselszeki. Iszekahs amatneeziba un fabrikas, sabuhwe dselszekus, usplaukst tirdsneeziba un juhrneeziba, wairojahs sinatnibas, ronahs jauni darba lauki, pilsehti aug leelumâ un, wisur sche strahdà daudſ lauschu, kas ar semkopibu wairs nemas nenodarbojahs; bet wisi tee grib ehst un — grib wairak gałas ehst neka senak, jo wini nahk drihsak neka araji pee slawenàs sajehgas, ka zilwekam ir welti daudſ spehka japatehrè pirms war miltu ehdeenu par meesu pahrwehrst un ka winam spehks ir weeglaki un ahtraki dabujams, kad galu ehd. Tadehl walstîs, kur daudſ leelu pilsehtu, kur industrija un tirdsneeziba loti attihstijusehs, nepeeteek wairs ar lopeem, kas paschu robeschâs aug. Belgija pehrk jau sen lopus Wahzijâ un Austrijâ. Bet leelakais gałas ehdejs ir Anglija ar saweem 13 miljoneem**) pilsehtneeku ween. Anglijai isleekahs Eiropas gałas awoti jau par wahju, wina meklè galu lehtaki dabut zitâs pasaules dałâs. Un rahdahs, ka pasaulê buhtu gan 2 awoti, if kureem waretu galu lehti dabut. Kreewijas stepês, kas guk seemełôs no Kaspijas juhras un Arala esera un Deenwidus-Amerikas leelajôs sahlsklajumôs ir leeli wehrschu bari; tur apkawa lopus daschu reis pulkeem ahdas dehl ween. Anglija mehginaja wispirms if Amerikas lehti galu dabut un isweda no tureenes (pa leelakai dałai if Buenos Aires) 1867. gadâ 2,600 mahrz. gałas

1877. „ 54,000,000 „ „
1879. „ 90,000,000 „ „
(Turpmak wehl.)

Wispahriga dała.

Laukſaimneezibas kongrefs Rigâ.

(Turpinajums.)

3. jautajums: pahr laukſaimneezibas maschinu fabrikahm eekschsemê, kà sinams, otrâ sehdeschanâ bija noraidits atpakal pee komisijas, dehl gruntigakas pahrspreeschanas. Kad pirmais referents, arendators Gähtgens kgs jau bija aisbrauzis, tad referenta weetu ispildija landrahts s. Oettingen kungs

Ari pee otrreisigahs pahrspreeschanas esot israhdijees, ka jautajumam diwi puses, kas gruhti saweenojamas. Laukſaimneezibai esot wajadsigas jo lehtas un labas maschinas, un eekschsemê tahdas wehl gruhti dabujamas. Tadehl esot wehlejams, ka laukſaimneezibas maschinas waretu eewest bes muitas. Ja eekschsemes maschinu fabrikahm gribot atweeglinàt konkurenzi ar ahrsemes fabrikahm, bes ka eewedamahs dselss muitu atzelku, tad wajagot eekschsemes fabrikahm dot no krona kahdu pamudinaschanas algu (premiju). Schihm domahm peekrita ari kongrefs, bes kahdas tahlakas debates.

7. jautajums komisijâ wehl nebija galigi apspreests un tadehl bija jaatleek uſ nahkoschu sehdeschanu.

8. jautajums: pahr lihdsekleem pret lopu sehrgahm. Referents: B. s. Oettingen kgs if Kalkuneem.

Referents schinî leetâ proponeereja: a) gahdat pahr sawstarpigahm lopu apdroschinaschanas beedribahm; schihm beedribahm newajag buht masahm, bet issteeptees pahr wesełu gubernu, jeb pat pahr wairakahm; b) preeksch eewedameem lopeem janoleek 10 deenu karantina (apturschana dehl wesełibas apleezinaschanas); pa semes zeku tahla lopu dsihschana aisleedsama; war atkaut, dsiht tikai lihds tuwakai dselszeka stanzijai; uſ dselszekeem lopi naw kawejami; stanzijâs jaeetaisa lopu baroschanas sles; suhtischanas maksa japasemina; c) janosaka lopu suhtischanas zeki, kur sinamâs weetâs kontrol-stanzijas eetaisamas, ar krona waj semstibas lopu-abrsteem (weterinareem); katrâ stanzijâ dsenamee lopi jaapskata un pahr winu wesełibu sihmes jaisnem; d) lopu sehrgai iszełotees, tuhlit jalaisch sina gubernas waldei un schi pasludina telegrafiski to wisahm kontroles-stanzijahm; sehrgas zehlonis jaismekle bes kawescanahs.

Preekschlikumi top peenemti bes jebkahdas pretoschanahs. —

9. jautajums: pahr semkopibas un meschkopibas skolu eetaisischanu. Schis jautajums tapa isschkirts trijâs dałâs, un proti:

a) semkopibas skolas; referents: profesors Dr. Wolff kgs.

Wolff kgs aprahdija, ka suhdsibas pahr sliktahm raschahm pa leelakai dałai dsirdamas no maso laukſaimneeku puses. Masee laukſaimneeki wehl neprotot sawu semi tà apstrahdat, kà wajadsigs un nesinot, kur manta winu tihrumâ gul un kà ta jaiszek. Preeksch leelgruntneekeem netruhkstot pamahzischanas schinî sinâ — laukſaimneezibas augstskolâs; preeksch maseem laukſaimneekeem turpretim neesot nekas darits, un tomehr, ja negribot, ka muhsu gubernas no widus gubernu raschojumeem topot pawisam nomahktas, scho leetu newarot atstaht ne-eewehrotu, ihpaschi tagad, kur gruntneeku skaits starp semneekeem weenumehr aug. Kad tomehr nebuhschot eespehjams, jau tagad leelas isdoschanas preeksch scha noluhka atrast, tad topot proponeerets: ja-eetaisa katrâ gubernâ pirmâ laikâ wismasakais pa weenai semkopibas skolai; Widsemê, walodu dehl diwas. Tahdas skolas jaeetaisa wideji leelâs muischâs, kuras no krona preeksch scha noluhka jaisluhdsahs. Skolâs mahzihs wispahrigas sinaschanas 1—2 skolotaji un mahzits praktisks laukſaimneeks. Semkopibas darbi paschcem mahzekleem jaisdara. Mahzibas laiks 3 gadi. Muischa nedrihkst wisai masa buht, jo tur buhschot jaleeto wisadas laukſaimneezibas maschinas. Pirmà eetaise apgahdajama no krona; skolas usturas wajadsibas sedsamas zaur muischas eenahkschanahm. Skolas wadischana ustizama ihpaschai kuratorijai. Kà kronis, walstei par labu, isdodot leelas sumas preeksch gimnasijahm, musejahm, bibliotekahm, tà winam, un warbuht wehl leelakâ mehrâ, esot jagahda pahr tahs tautas dałas pamahzischanu, uſ kuras labklahschanas dibinajas wisas walsts labklahschanahs. Sche isliktais kapitals nesischot jo bagatus auglus. Tadehl uſ to newajagot daudſ skatitees, waj jau pate muischa no sawas semes kahdu pelnu atmet, waj nè.

Geheimrahts barons Lode kgs peesihmeja, ka tahdas skolas teescham wajadsigas, bet tomehr pee muischu semes apstrahdaschanas esot jaluhko ari uſ to, ka wina labu pelnu atmestu; peeteekot, ka preeksch mehginaschanas tikai kahdu semes dału patur; to zitu turpretim warot it labi leetot pelnas sinâ. — Geheimrahts Peterson kgs isfazijahs taî paschâ garâ. Widuskreewijas laukſaimneezibas skolahm tadehl ween esot mas ustizibas pee masgruntneekeem, ka tanîs wifs leelisti eetaisits un leelisti top wadits; masgruntneeki spreeschot: ko tas lihdsot, eemahzitees tahdu saimneezibu, kuru schee pee sawas masas turibas nebuht nespehschot isleetot pee sewis mahjâ. Pruhsijâ, zik schim esot sinams, tahdahm mahzibas muischahm esot pat wisas walsts nodoschanas jamaksa, un skolotaji dabujot sawu daku no eeguhtas pelnas. — Wolff kgs turpreti isskaidro, ka Pruhsijâ waldiba nebuht tik leela swara neleekot uſ mahzibas muischu eenahkschanahm, bet gan, lihds ar laukſaimneezibas beedribahm, loti daudſ upuru nesot preeksch semkopibas skolahm. — Rosenpflanzer kgs greesa wehribu uſ to, ka pee lauzineeku behrnu skolaschanas tagad pahrak maſ top gahdats par winu meesigo darboschanos. Kas daudſ ar spalwu nodarbojotees, tam netihkahs kertees pee arkla un iskapts; daschs saimneeks esot schim suhdsejees, ka dehls, no 12—18. gadam pilsehtas skolâs sabijis, wairs negribot ar laukſaimneezibu darbotees un ne kam nederot. Tà no semneeku jaunekleem gandrihs nekas wairak neisnahkot, kà „problematiskas naturas“ (schaubigi radijumi). — Ari barons Lode kgs isteizahs taî paschâ garâ. Semneeku behrnu dsihschanahs pehz augstahm mahzibahm uniwersitetês un gimnasijas nenesot semkopjeem paschcem gandrihs nekahda labuma. — kaut gan tam, ja kahdam uſ to dahwanas, wispahrigâ sinâ newarot preti buht. Bet lai semneeku behrni mahzitos, sawu tehwu mahju un amatu mihlet un zeenit, un lai jau no masotnes eepasihtos ar daschahm pahrlaboschanahm laukſaimneezibas buhschanâ, tad wajagot pee katras semneeku skolas uſ laukeem eetaisit masu saimneezibu, kurâ skoleni waretu ko mahzitees un meesigi darbotees. — Jakobson kgs proponeere, ka katrâ draudses-skolâ taptu ari laukſaimneeziba, tà teoretiski, kà praktiski mahzita. — s. Stange kgs wehlahs, eekam no waldibas luhds jaunas peepalihdsibas, lai nogaiditu, kahdu sekmi no krona dahwatà Petermuischa warehs usrahdit. — Barons L. von der Recke kgs atteiza, ka nekahdas tahlakas peerahdischanas ne-esot wajadsigas, jo Wez-Sahtu semkopibas skola jau to dodot pilnâ mehrâ, jebschu gan winas lihdsekli ne-esot wisai bagati. Geheimrahts Weschnakows, kas scho skolu pehrn wasar apmeklejis, newarejis deesgan isbrihnitees pahr winas panahkumeem. Tad runatajs aisrahdija ari uſ to, kà krona muischas pee pehdejahm isfolischanahm dabujuschas trihsreis augstaku arendi nekà agrak, — waj tee ari ne-esot muhsu laukſaimneezibas pahrlaboschanas panahkumi?

Pehz tam tapa balsots pahr Wolff kga preekschlikumu un weenbalsigi peenemts.

b) Petermuischa; referents: profesors son Knieriem kgs.

Referents garakâ pahrskatâ aprahda, kà 1862. gadâ dibinatà Rigas politechnika wehl maſ spehjuse laukſaimneezibas sinâ ko darit, bet tagad, kur ihpaschi zaur nelaika profesora s. Sivers'a ruhpeschanos kronis politechnikai dahwajis Petermuischu preeksch laukſaimneezibas mahzibas-stanzijas eetaisischanas, laukſaimneezibas mahziba atrodot arweenu wairak peekriteju; ihpaschi daudſ laukſaimneezibas mahzekku esot if Widus-Kreewijas gubernahm. Bet lai scho mahzibas stanziju wehl jo pilnigaku waretu eetaisit, tad truhkstot wehl kahdu 25,000 rbl. — Sapulze nospreeda, luhgt waldibu, dehl wajadsigahs palihdsibas.

c) meschkopibas skolas. Referents: Baltijas domenu wirsmeschakungs Jürgenson kgs.

Pehz Jürgenson kga domahm, mahzibas weetu preeksch augstakahm meschkopibas sinaschanahm netruhkstot, jo peeteekot tahs diwas, kas atrodotees Peterburgâ un Maskawâ; tapat ne-esot wajadsiga skola, kur meschfargi taptu sagatawoti, jo meschfargu sinaschanas top eeguhtas praktiski, meschkungu deenestâ. Bet gan truhkstot widejas meschkopeju skolas, preeksch tahdu patstahwigu meschkopeju sagatawoschanas, kas masakâs muischâs waretu meschkungu amatu usnemtees. Mahzibas laiks 3 gadi. Schahdas skolas buhtu dibinamas: Widsemê — 2, Kursemê — 1, un preeksch tahm tschetrahm zitahm gubernahm, kur wehl daudſ meschu un kamehr serwitutu ganibas naw atzeltas, peetiktu pawisam ar 1 tahdu skolu. Preeksch katras skolas usturschanas kronim buhtu ik gadus jadod pa 3000 rubl.

Preekschlikums top peenemts.

10. jautajums: pahr kokſehklu sagatawoschanu. Referents: krona meschurewidents Jensen kgs.

Gan kokſehklas, ihpaschi no skuju kokeem, esot labi dahrgas, bet kamehr paschu semê wehl prassischanas pehz tahm ne-esot, tad ne-esot nekahda wajadsiba, kahdas ihpaschas sehklu kultawas eetaisit. To majumu, kas paschcem buhtu wajadsigs, warot it labi tagadejâs rijâs isbirdinàt.

Sapulze peekriht referenta domahm.

Ar to schihs deenas debates beidsahs.

4. sapulze bija pirmdeen 16. februarî. Iſ pehdejàs sehdeschanas protokola, kura nolasischana un pahrspreeschana wesełas 1½ stundas aisnehma, bija redsams, ka 3. sapulze bijuse apmekleta no 53 kongresa lozekleem ar kahdeem 45 weesceem.

Eekam gahja pee deenas kahrtibas, gubernatora kgs pasinoja, ka wehl 2 jauni preekschlikumi eesneegti:

1) Zitâs walstîs mediba, sweja un wehschu kerschana atmet labu pelnu; tas panahkams tikai zaur stingreem apsargaschanas likumeem. Tadehl wehlejams, ka nahkoschâ kongresâ ari pee mums taptu gahdats pahr schahdeem likumeem.

2) Rigâ ir konzentreereta gandrihs wisa apgabala tirdsneeziba, industrija un amatneeziba; Rigâ ir politechnika ar kreetneem pamahzibas spehkeem; Rigâ un winas tuwumâ ir wiswairak laukſaimneezibas beedribu, kurpreti Witebskas un Leischu gubernâs tahdu nemas naw. Tadehl top proponeerets, waldibu luhgt, atkaut turpmak 2. apgabala laukſaimneezibas kongresus tikai Rigâ noturet, un newis, kà likumâ teikts, katru gadu zitâ gubernas pilsehtâ, pehz kahrtas.

Sapulze nolehma, 1. preekschlikumu saweenot ar jau agrak eesneegto preekschlikumu par swejneezibas likumeem, 2. preekschlikumu — ar programa 12. jautajumu (pahr Widsemes seemeła dałas peeschkirschanu pee 1. laukſaimneezibas apgabalu.

Tad gahja pee programa jautajumu tahlakas pahrspreeschanas.

7. jautajums: pahr semes un uhdens zekeem. Referents: s. Jung-Stilling kgs.

Referents aprahdija, kà Baltijas gubernâs, kur zeki wispahri labi esot, atgadotees ari weens apgabals, no kura to wis newarot sazit: tas esot — Widsemes wakara dała, kur zeki pawisam isbraukti; jo pa teem suhtot 70 basnizasdraudses (no 100) sawus raschojumus uſ juhras-ostahm, Rigu un Pehrnawu. Daschcem wesumam esot lihds 200 wersu janobrauz. Zaur tahdu tahlu un gruhtu weschanu, protams, pate preze topot loti sadahrdsinata. Tadehl lehtakas prezes jau wairs nemas newarot tik tahlu west; tikai lini, sawa augstaka dahrguma dehl, wehl spehjot weschanu atlihdsinàt. Bet scha eemesla dehl tad ari linu audsina-

---

*) Ne skaidru, bet brutto eenahkschanu.

**) 1831. gadâ bij Anglijâ (bes Irlandes) 16,537,000 eedsihwotaju.

schana muhsu gubernâs, ihpaschi Widsemê, esot sasneegusi tahdu mehru, ka tikai ar bailehm jaskatahs nahkamibâ. Us semneeku semes linu audsinaschana eenemot 15, ja pat 25 prozentes, kamehr ihpaschi nedrihksstetu wairak kâ 10 prozentes audsinât. Rudsi, kurus agrak ari wehl audsinaja pahrdoschanai, tagad tikai masumâ nahk us tirgus. Linu audsinaschana pilnigi postot muhsu laukfaimneezibas buhschanu. Tadehl esot jaleek preekschâ:

a) luhgt waldibu, likt buhwet dselsszeltus: no Pehrnawas un Rigas us Widsemes widus-dakahm; no Tukumas us Wentspili; no Jelgawas us Baufku; no Moscheikeem us Pruhsijas robeschu, — lai semes raschojumus jo weeglak waretu nowest us tirgu;

b) luhgt waldibu, atlaut nemt muitu no leelakeem tilteem, kurus kahdas personas us sawu rehkinu usbuhwetu, tapat kâ tas noteek us plosteem;

c) luhgt waldibu, ka Leischu gubernâs pastahwoscheem zeku preekschneekeem taptu atwehlets, par zeku nekopejeem suhdset taisni pee meera-teesnescha, bet ne wis, ka lihds schim, eet zaur daschadahm instanzehm, — zaur ko daschreis noteek, ka jau wasara peenahk, eekam dabun spreedumu par semes-zeka sataisischanu;

d) luhgt waldibu, ka wina gahdatu par uhdens paseminaschanu Peipus eserâ, kas zaur apkahrtejo apgabalu nosusnaschanu esot sasneedsis tahdu augstumu, ka daudz weetâs pahrpluhstot jau sawus krastus un tos pataisot pilnigi par muklajeem: darbs esot isdarams no krona, jo minam pascham nahktu leelakais labums no tam; bet apkahrtejee gruntneeki ari neatrautos no peepalihdsibas;

e) luhgt waldibu, gahdat, ka tahs upes: Daugawa, Aiweeksta, Gauja, Mehtra, Leel-upe, Wenta un Nemona taptu tihritas un preeksch kugoschanas eetaisitas un ka Gauja ar Daugawu taptu saweenota.

(Turpmak beigas.)

Wehstule is Pahrdaugawas.

„Balt. Semkopî" atrodahs kahda pret mani nodrukata — Latw. ewang. beedribas preekschneeka, W. Altberg kga, parakstita — „Wehstule is Pahrdaugawas." Wispirms jau schihs wehstules daba israhda, kahdâ isglihtibâ un sapratschanâ schis rakstitajs atrodahs. „Neleetis tahds"*) — „tam jau tà naw nekahdas wehrtibas — „duhschigais sindewis" u. t. pr. — „Pahrdaug. ewang. un labdarisch. beedribas preekschneezibâs zauri kritis, winsch wairs naw Pahrdaugawas basts" u. t. pr. Schahdeem un lihdsigeem wahrdeem minetais kgs rauga manus darbus Pahrdaugawâ apgahst. Manu pamudinaschanu, lai Pahrdaugawas beedribas, no R. L. beedribas zaur Daugawu un tahleem zeleem schkirtas, nu reis ari teescham patstahwigi usstahktu pilnigaku darboschanos preeksch paschu isglihtibas un leelumibas, un lai winas tur, kur Rigas Latw. beedribas mahzitee spehki tahm truhkst, beedrojahs ar Latwisku walodu prasdameem Wahzu spehkeem preeksch sawas leetas zelschanas, winsch rauga breesmigi nostahdit par „wahzinaschanas-trokshni" un Pahrdaugawas beedribu pilnigu schkirschanu no Rigas Latw. beedribas. Sinams, wihrs kas us sema mahzibas-stahwokla atrodahs, scho tik augstu leetu nekad us pirma kehreena tik skaidri ne-ispratihs; bet tapehz lai winsch ari nedodahs atklahtibâ — ar sajukuschahm domahm. Zik gudri schis kungs sawâ laikâ Latw. ewang. beedribu wadijis, ir wisai Baltijai sinams; bet lai winsch nedoma, ka ari nopeetnee Pahrdaugaweeschi no wina pa tahdu paschu zeku liks waditees. — K. Leeknej kga runa, ko winsch us R. L. beedribas gada-swehtkeem sch. g. wisu Pahrdaugawas latwisko beedribu wahrdâ turejis, ir tàpat pawisam zitada, ne ka W. A. kgs to sapratis. Leeknej kgs sawâ runâ, kâ winsch pats man wehl preeksch kahdahm deenahm isskaidroja, ihsti peeminejis, ka Pahrdaugawas beedribas kâ Latweeschu beedribas zeeschi sajuhtorees ar Rigas Latweeschu beedribu; bet ari patstahwigas winas esot, zik tahk weetu apstahkli, un winu paschu darbi un domu-brihwiba to pagehrot; beedroschanai ar Wahzu spehkeem preeksch Pahrdaugawas Latweeschu leetas zelschanas, schihm ne-esot nekahds eemeslis pretotees. — Nu wehl tas joks, ka Pahrdaug. ewang. un labd. beedribas us sawahm pilnahm sapulzehm man esot atnehmuschas „balsi is Pahrdaugawas." Eepreeksch ewang. beedr. pilnahs sapulzes, kurâ is 14, un labd. beedr. sap., kurâ is 12 beedreem sastahweja, Altberg kgs kahdâ sahn-istabâ beedrus luhgdams luhdsa, lai jel mani wairs newehlejot preekschneezibâs, zaur ko man leela balss preeksch wiseem Pahrdaugaweescheem taptu peeschkirta; jo par mani esot breesmigas leetas no Rigas Latw. beedribas katedra runatas. Un muhsu abu beedribu jaunekli sawu tehwu paklausija. Bet ari turu par kaunu, sawu balsi tik zaur schihm beedribahm pabalstit. Ir wehl Jonatana, Zeribas, Tornakalna un Daniela beedribas Pahrdaugawâ; tapat te wehl ir kahda beedriba, t. i. „Ahgenskalna sadraudsibas beedriba" (ari „Refurse" dehweta), kurâ jau preeksch kahdeem 2 gadeem apstiprinata un is Pahrdaugawas isglihtotakeem un turigakeem Latweeschu wihreem sastahw. Wini neleedsi sawu tautibu, un ihsti tagad, kur Pahrdaugawas dsihwe jau eekustinota, isredz laiku, sahkt wairak nahkt pee atklahtibas un darbotees. Schi beedriba gan ari war us to buht lepna, ka wina ir balss is Pahrdaugawas, kurai swars neween schejeenes tautiskâ sadsihwê, bet ari pilsehtas paschwaldischanâ. Luhk, scho Pahrdaugaweeschu dalu Latw. ewang. beedribas preekschneeks Altberg kgs, kam Pahrdaugawas sadsihwe esot, kâ winsch pats saka, it labi pasihstama, wehl nemas nepasihst; bet schee Pahrdaugaweeschi ari tur par kaunu, tahdai, kahda „Ewangelikâ" beedriba nu atkal ir tapuse, jebkad tuwotees. Wiss zits, kas augschâ minetâ „Wehstulê is Pahrdaugawas" wehl atrodahs, stahw tik semu un israhda tik sajukuschas domas, ka us to newar nekahdâ pahrspreeschanâ eelaistees.

K. Bertram's.

*) Wehstulê no Pahrdaugawas ne-esam usgahjuschi ta wahrda „Neleetis tahds" un tahdam wahrdam nebuhtum wis atlahwuschi weetas B. S. Warbuht Juhs gribejuschi peeminet to teikumu: „kas wineem no kahda neleescha top usteepti" u. t. t. To esam ta sapratuschi, ka tahds sinotajs nekad naw pee paschas leetas; bet katru neezinu, par ko ween raksta, apbalwo ar sawu eedomu (fantasiju) tahdâ mehrâ, ka winam gluschi neeka leeta, sawos rakstos bluzu par sirgu, to masako trokshniti par leelgabala schahweenu pataisit u. t. t. Ka Juhs aridsan weens no tahdeem rakstneekeem, to mehs jau sen sinajahm. Schini paschâ atbildê jau peerahdas zik mas Jums ruhp pate leeta. Lasot Juhsu rakstus Wahzu awisês un L. t. b., katram jadoma, ka Juhs tikai gribeet lai Latweeschi padotos Wahzu wadischanai un no teem gaiditu wisu labu; turpretim sche Juhs tà esoet sarahwuschees, ka Jums neka naw ar ko aisstahwet sawu leetu. Sche Jums tikai tikdaudz buhschas, ka tikko wareet paschi peeminet un zitam mutê eebahst tos „Wahzu spehkus."

Red.

Daschadas sinas.

No Eekschsemes.

Zeenita „Baltijas Semkopja" redakzija top laipni luhgta, schahs rindinas sawâ lapâ usnemt, ka isskaidroschanu minetas lapas 7. num. atrodoschai rezensijai no kahda R. k. par 14. febr. Jelgawâ no Rig. Latw. beedr. akteereem israhditu lugu „Dakteris Klaufs" kur R. k. par muhsu „ahrigu" un „eekschkigu" spehleschanu kritiseerê. Mehs nedz bijam 14. febr. Jelgawâ, nedz ari pee israhdischanas dalibu nehmahm, bet atradamees minetâ deenâ ahrigi un eekschkigi muhsu wezâ Rigâ.

Ar zeenischanu
Anna Wulf.
Ottilija Klein.

Goda dahwanas. Augstais Kungs un Keisars ir apdahwinajis schahdus amata wihrus ar sudraba medaleem pee Staniflawa lentas nehsajamus ar usrakstu „par usziktibu:" Bringu pagasta wezako Jahni Jaegeru, Jumurdas pagasta wezako Jahni Krastinu, Ehrglu pagasta skrihweri Tschuibe, Bahnuschu pagasta skrihweri Dahwu Baldgalwu un Wez-Peebalgas pagasta wezako Jehkabu Kornetu, jau ar otru sudraba medali pee Annas lentas nehsajamu.

Kokneses jaukts koris Olte kungam wadot, pee stanzijas (Tracteur zum Schweizerhof), 19. februarî dewa laizigo konzertu. Programa sastahweja is 10 dseesmahm. Konzerts tika atklahts ar „Deews sargi Keisaru" — no Lwoff. —

Ar dseedaschanu wareja buht gluschi meerâ. Jo jaukaki tika dseedatas: „Gan swaigsnites spihgulo" — no E. M. s. Weber'a un „Tehwijas dseesma" — no Baumgartena. Pehz konzerta spehleja teatri. Israhdija „Bagatu bruhti" no A. Allunana. — Jasaka, ka us semehm daudz jaukaki newar eekahrotees schihs lugas israhdischanu. Ihpaschi publikas pateizibu pelnija Schewitz idse, Jukfei un Wilzin kk. Kahrtibas isrihkotajeem jopahrmet, ka sehdekli bij par daudz klahtu zits pee zita; ja israhdischanas laikâ kahds is publikas buhtu wehlejees no sawas weetas uszeltees un iseet, tad tam buhtu wisa publika jaluhdz, lai tapat dara. Pehz teatra sahkahs weesigs wakars. Tika danzots pee klaweeru musikas. Starpâs dseedaja D. kgs un Sch. ikdse duetes, klaweerehm pawadot no Olte kunga.

(M. W.)

Likuma preekschâ wisi ir weenadi — tà skan galwenakais nosazijums jaunlaiku teesu likumôs, un teescham, zitadi winsch ari nedrihkst skanet schinîs apgaismotôs laikôs. Bet pee mums, kas mehs zitu preekschâ ari labpraht lepojamees ar Eiropas gaismu un kulturu un, tà sakot jau ar weenu kahju stahwam jaunlaiku teesâs, walda wehl daschâ sinâ jo leela neweenadiba likumu preekschâ. Peeminesim sche tikai weenu peemehru. Tagadejahs muhsu teesas katru semneeku, pat tad, kad tas jau ir gruntneeks, mehdz usrunat ar „Tu"; no tahdas nezeenigas usrunas naw isnemti pat pagasta wezakee un pagasta teesas preekschneeki. Kahdu eespaidu lai dara, kad pee teesas kahds wasanka sellis, kas peerakstits pee zunftes waj birgeru ollades, teek usrunats ar „Juhs" un wina pretineeks, kaut gan pagasta amatâ stahwoschs wihrs, semneeks, arweenu teek tituleerets ar „Tu!" Zeram, ka jaunas meera-teesas weenlihdsigi katru usrunahs ar „Juhs," lai winsch semneeks, pilsonis, muischneeks, waj zits kahds kungs. Esmu lasijis laikrakstôs teesu protokolus, kâ pat leelakee noseedsneeki teesu preekschâ top usrunati ar „Juhs." Tadehl domajams, ka turpmak ari pee mums to eewehros. —

Wehl gribu peeminet, ka man reisi gadijahs ar kahdu muischneeku. Winsch bija tolaik draudses preekschneeks un draudses darba isdewejs. Winsch bija usdewis sawas walsts wezakam, lai gahda kahdu amatneeku, kam darbu waretu atdot. Walstswezakais usbilda manim par to, un es aisgahju pee draudses preekschneeka. Winu atradu rakstamâ kambarî. Pahr darbu sarunajotees, tas usrunaja mani ar „Juhs" — winsch laikam bij domajis, ka es pee zunftes ollades peederu. Kad darbs bija pastrahdats un es atkal aisgahju pee wina, tas usrunaja nu par „Tu." Kà domajams, winsch bij no sulaina dabujis sinât, ka es „semneeks," tas ir, pee semju pagasta peerakstits. Tahda ir pa leelakai daksai muischneeku istureschanahs pret semneekeem, ar kureem wini, kà Wahzu laikraksti neapnikuschi sludina, tik loti gribot draudsibâ dsihwot.

(B. W.)

No Walkas. Isgahjuschu rudeni rudsu miltu puhrs (6 podi) sazehlahs nedelas-tirgus deenâs us 5—530 kap. Apkahrtejee muischturi labpraht tos nepahrdewa wehl ir pahr scho zenu, it lepni atteikdami, lai nahktu pehz jauna gada, tad buhschot ihsto zenu teikt. Bet tagad miltu zena ir kritusi, jo us tirgus puhru rudsu miltu war dabut par 420—440 kap. un daschi muischturi tagad tos pahrdod par 4 rbl. puhrâ.

(B. W.)

Jelgawas pilsehtas dome 3. februara sapulzê nosprieda pilsehtas waldei dot pilnwaru, ar inscheneeru Freibergu noslehgt lihgumu par pilsehtas inscheneeru.

No Rundales. Senak bij Rundaleescheem jazeesch tee paschi gruhtumi, kas jau daudz pagastôs peedsihwoti, kur skola ar teesu weenâ ehkâ. Bet Rundaleeschi drihz eeskatija scho launumu un sazensahs pahrlabot sawu kluhdu, jaunu teesas namu usbuhwedami un wezo preeksch skolas wajadsibahm ween pahrlabodami. 6. janwarî sch. g. Meschotnes mahz. Pancka kgs abus eeswehtija. Ehku buhwe sanahkot pee 17 tuhkst. rubkeem. Skolas ehrgeles maksajot 635 rubli, kas taisitas Jehkabschatê no Krehslina kga Darbs iraid wisai glihts un stipris. Pehz eeswehtischanas bij Rund. dseed. beedribas gada swehtki, ko jautri, patihkami un wisu labakâ kahrtibâ pawadijam.

S.

Dobele. Pahr Dobeles aprinka teesnesi apstiprinats Franz son Bistrambs.

Rewele. Starp Reweli un Helsingforsu it droschi un brangi waroi brauki ar kamanahm pahr Somijas juhras lihkumu pahri. Ar labeem sirgeem un labâ laikâ, daschi pa 4 stundahm nobraukuschi scho gabalu.

Is Peterburgas. Angku awise „Daily News" dabujuse swarigu sinojumu, kas nu ari Peterburgas awisês ir usnemts, bes kahda tahlaka peesihmejuma no sawas puses. Sinotajs raksta tà: „No loti swarigas oficielas puses esmu dabujis dsirdet — lai gan newaru usnemtees atbildibu pahr sinojuma pateesibu, — ka sche top wajadsigee soli sperti preeksch redakzijas-komisijas sasaukschanas. Schi komisija tapschot sastahdita tapat, kà sawâ laikâ preeksch semneeku brihwlaischanas, kur katrâ no 53 gubernahm spreeda weetigas komisijas, un Peterburgâ — zentral-komisija. Pee general-komisijas spreeschanahm, kà sinams, nehma dalibu pa 2 weetneekeem is katras gubernas. Tagadejâ atgadijumâ redakzijas komisijai tapschot usdots, apspreest jautajumu, kahdâ formâ tautas aisstahweem waretu atwehlets tapt, pee walsts darischanahm peedalitees. Eesahkumâ wehl ne-esot wis nodomats, pahr reformahm ko skaidru sinot. — Pahr labako peerahdijumu, ka wahrda un preses swabadiba Kreewijâ peeaugusi, war apsihmet Peterburgas muischneeku sapulzê isdaritus spreedumus, kas wisâs awisês usnemti. Kad gadu atpakal kahds zilweks buhtu eedomajees, tahdas domas klaji issazit waj drukat, tad droschi winam buhtu jausnem negribets brauzeens us Archangelsku."

Par goda-algahm tahdeem, kas strahdahs pee slepenas brandwihna dedsinaschanas useeschanas un akzises noseedsibu atklahschanas, is walsts kases nospreests 120,000 rubl. —

Muitas eenehmumu 1880. gadâ bij 100,357,084 r. jeb 10 miljoni 223,356 rubli wairak, ne kà gadu preeksch tam. —

Peterburgas muischneezibas sapulze (landtags), us Schakejew kga preekschâ likschanu, nospreeduse, greestees ar luhgumu pee augstakahs waldibas, ka aisraidischana us kahdu noteiktu weetu zaur administrazijas waru, bes teesas spreeduma, turpmak wairs nenotiktu, jo, kà esot israhdijees, tahda aisraidischana nebuht neesot spehjuse Kreewiju pasargât no besdeewigeem atentateem (usbrukumeem augstahm personahm); winai pee tam peemihtot tas launums, ka ta ne reti, lihdz ar wainigeem, ari newainigus trahpa un zaur to tikai nemeerneeku skaitu walstî pawairojot. —

Saratowas gubernâ, Zarizinas aprinkî, notizis schahds gadijums: Uradniks (lauka schandarms) peedsehris eenahzis schenkî un aisleedsa tur kahdam semneekam, spehlet harmonikas. Semneeks paklausija, bet nu zits atkal nehmahs spehlet. Us to nu uradniks wiseem lika eet projam; ta

semneeki tam atbildeja, lai ejot pats, ja tam sche nepatihkot, uf ko schandarms kehrahs pee rewolwera un schahwa — par laimi gaisâ. Semneeki aiſ bailehm behdſa no peedſehruſchà, bet winſch teem pakaſ, weenu noſchahwa un otru eewainoja kruhtîs.

Pahrſkats pahr politiku.

Wahzija. Kultus ministris ſon Putkamers neween pagaidu wihſê uſnehmahs eekſchigu leetu miniſtra amatu, bet paturehs to ari galigi. Wina weetâ par kultus miniſtru nahkſchot tagadejais reichstaga preſidents ſon Goslers, kuram jau lihdſ ſchim bij kultus miniſtra palihga jeb padomneeku weeta.

Wahzija. Firſta Bismarka plehſchanahs ar wiſeem un katru pehdejâ laikâ, teek iſſkaidrota zaur kahdahm eraſtibahm, kas winam bijuſchas paſcha familijâ. Wina dehls, grahfs Herberts Bismarks, preekſch ihſa laika iſdarijis ko, no kam iſzehlees leels ſkandals. Ar Bismarka familiju leelâ draudſibâ dſihwoja reichstaga lozeklis firſts Karolat-Beutens, kuram jauna ſmuka laulata draudſene. Grahfs Herberts Bismarks pret to parahdija leelu uſmanibu un launas mehles tuhlit ſahka ſcho to tſchukſtet. Te preekſch kahdahm deenahm peepeſchi paſuda iſ Berlines tik pat firſtene Karolat-Beuten, ka ari grahfs Herberts Bismarks, un drihſ atnahza ſina, ka abi aiſzelojuſchi kopâ uſ Italiju, no kureenes tee tik drihſ neatgreeſiſchotees atpakaſ. Firſts Karolat-Beutens pahrrahwis wiſas draudſibas faites ar Bismarka namu, bet naw dſinees behgleem pakaſ; tas nobrauzis uſ ilgaku laiku uſ ſawahm muiſchahm. Tehws Bismarks gan rakſtijis dehlam pawehli pehz pawehles, lai tas greeſchotees uſ mahjahm, bet tas neklauſijis. Schis atgadijums iſſkaidrojot, kadehl wezais Bismarks pehdejâ laikâ bijis tik nadſigs. Ziti atkal ſaka, ka tas pahrak duſmigs par dehla ſtiki ne-eſot.

Wihnê, 11. martâ (27. febr.). Tautas weetneeku ſapulzê Smolka nolaſija Koronini rakſtu, kurâ tas dara ſinamu, ka atkahpjotees no ſawa preſidenta amata, ſazidams, ka ſapulzê neatronot wairs uſtizibas. Sapulze koti noſchehloja, ka Koronini to darot. Rihtâ zels jaunu predentu. —

Franzija. Zaur Alpju kalneem jau iſrakti diwi tuneli. Weens eet zaur Mon-Seni kalnu, un zaur winu eet dſelſszeſch, kas ſaweeno Italiju ar Franziju. Otrs tunels pagahjuſchâ gadâ iſrakts zaur Sw. Gotharda kalnu un zaur to eet dſelſszeſch no Italijas uſ Wahziju. Tagad Franzija taiſahs rakt treſcho tuneli zaur Simplona kalnu. Preekſchlikums eeſneegts weetneeku ſapulzei, un ſchi noſpreeduſe to eewehrot. Schis tunels atkal ſaweenos Italiju ar Franziju.

Schweize. Belgeeſchu ſozialiſtu partijas augſtakâ padome noſpreeduſe, ſchogad 21. auguſtâ (2. ſeptembrî) iſrihkot Ziriches pilſehtâ, Schweizê, ſozialiſtu paſaules kongreſi. Kongreſa dariſchanas wilkſchotees weenu nedeku. Minetâ padome iſſludina, ka ſchim noſpreedumam peekrituſchas ſozialiſtu partijas Seemel-Amerikâ, Wahzijâ, Angliją, Franzijâ, Holandê, Dahnijâ, Ungarijâ un Schweizê, kà ari ſozialiſtu maſakas nodalas Spanijâ, Italijâ, Auſtrijâ, Kreewijâ un Turzijâ.

Italija. Marſalas pilſehtâ uſ Sizilijas ſalas metodiſti (kahda ewangeleeſchu ſekta) uſbuhwejuſchi baſnizu un tureja deewkalpoſchanu. Daudſ katoleem, kas warbuht ſlepeni tikuſchi uſrihditi no ſaweem garidſneekeem, metodiſtu baſniza bij par peedauſiſchanu, un tà tad preekſch kahdahm deenahm leels katoku pulks iſ pilſehtas ſemakahm kahrtahm peepeſchi eelauſees minetâ baſnizâ, iſneſis iſ tahs wiſas leetas un ſadedſinajis tahs uſ pilſehtas platſcha. Metodiſtu mahzitajs Letiori iſmuzis no trakà lauſchu pulka tik pahr kaimiņu namu jumteem. Polizeja bijuſe par wahju nemeeru apſpeeſt. Pehz padarita darba lauſchu pulki dewuſchees uſ leelo katoku baſnizu un te dabujuſchi no ſaweem garidſneekeem ſwehtibu. Waj ſchi pehdejâ ſina pateeſa, wehl naw droſchi ſinams.

Iſkijas ſalâ notizis jauns ſemes gruhdeens. Wiſi nami Kaſamiktſchioli apgabalâ, kas no pirmeem gruhdeeneem wehl bij palikuſchi ſtahwot, tagad ari ſagahſuſchees. Lihdſ ſchim 140 zilweki nonahweti un 177 eewainoti.

Anglija. Apakſchnamâ miniſtri uſ peepraſiſchanu iſſkaidroja, ka ar boereem eſot lihdſ 2. (14.) martam noſlehgts pameers, kurâ Angku garniſoneem eeſlehgtâs pilſehtâs atlauts, apgahdatees jaunu prowijantu. Kahda telegrama jau ſinoja par paſcha meera ſalihguma noſlehgſchanu, kurâ eſot norunats, eezelt ihpaſchu komiſiju, kas iſmekletu boeru ſuhdſibas.

Londonâ, 26. febr. (10. martâ). Waldiba noſpreeda, lai generals Wuds, ja buhtu wajadſigs, paildſinatu pameeru ar boereem. — Hartingtons atbild Onſlawam: kad Gladſtons otrdeen bij dewis atbildi Kandaharas dehl, Indijas waldiba telegrafeerejuſe, ka ſagatawoſchanahs uſ Kandaharas atſtahſchanu jau ſahkuſehs; bet winſch netizot, ka atkahpſchanahs tuhlit notikſchot. — Gladſtona preekſchlikumu par eerotſchu likuma debatu beigſchanu peenehma ar 347 pret 30 balſim.

Londonâ, 11. martâ (27. febr.). Iſ Kaptaunas top 10. martâ telegrafeerets: Carringtons atkal uſſahka karoſchanu. Baſutoſi draudigi aiſſtahjahs zelâ Angku karaſpehkam, kas taiſijahs tahlak eet.

Londonâ, 11. martâ (27. febr.). Reuteram ſino iſ Teheranas: Kurdi meerigi. Dewini Perſeeſchu pulki ſtahw Urumijâ un Kojâ, aſtoņi dodahs uſ Soodjulachu un Salenkalefu. Jauna kurdu dumpja wairs negaida.

Londonâ, 12. martâ (28. febr.). Apakſchnams treſchâ laſiſchanâ peenehma Ibru eerotſchu likumu ar 236 pret 26 balſim. Parnela preekſchlikums, lai likumu nepeenemtu, ar 255 pret 36 balſim tika atraidits.

Turzija. Mehris Meſopotamijâ gan wehl naw palizis pahrak leels, bet tomehr tas deenu no deenas aug. Uſ Konſtantinopoles ſtarptautiſkas weſelibas padomes ſpreedumu Turku waldiba pawehlejuſe, faſirguſchos apgabalus eeſlehgt ar dubultahm kara ſpehka rindahm, un nodedſinàt wiſus pilſehtinus un ſahdſchas, kur mehris parahdijees. Nedſchedâ no 16. (28.) februara lihdſ 18. februarim (2. martam) nomira ar mehri 18 perſonas. Dijarbekrâ no 3. (15.) lihdſ 16. (28.) februarim nomira 30 perſonas. Porta ſuhtijuſe uſ faſirguſchahm weetahm paſihſtamo mehra ahrſtu Kabiadu. Melnahs juhras oſtâs jau ſahkuſchi ſpert ſokus pret mehra eeweſchanu zaur kugeem iſ Maſ-Aſijas.

Seemel-Amerika. Oheio walſts weetneeku ſapulzê kahds tautas weetneeks eeſneedſis preekſchlikumu, lai eeweſtu meeſas ſtrahpi preekſch wihreem, kas kaujot ſawas ſeewas. Strahpe nolikta lihdſ 25 zirteeneem pa pliku muguru.

Wezakais koks paſaulê neſen tika dehl wezuma wahjibas nozirſts San-Franziſkas tuwumâ, Kalifornijâ. Pehz tà faukteem wezuma rinkeem wina gadus aprehkinaja uſ 4840. Tà tad ſchis koks jau weztehwa Abrahama laikâ bijis kahdu tuhkſtoſchu gadu wezs. Koks bij tik refns, kà wina tukſchaja eekſchâ 300 zilweki wareja it labi kuſtetees.

Tirgus ſinas.

Rigâ, 3. martâ 1881.

Zaur zaurehm nemot zenas wehl naw daudſ groſijuſchahs.

Rudſi wehl deeſgan rahmi, kaut gan maſak peewedot zenas druſzin ſtingrakas.

Auſas tapat. Labaku prezi wagoneem nemot dabon par 92 kap., par fliktakahm auſahm dod pirzeji tikai 88 kap. pudâ.

Meeſchi rahmi, tikai no bruhwereem un uſturai teek pirkti maſâs partijâs.

Lini aridſan rahmi. Schê un tè teek pahrdots pa daſchadahm zenahm, kahda kura preze.

Kanepes gluſchi meerâ, pat par lehtakahm zenahm truhkſt pirzeju.

Kanepju ſehklas aridſan neteek peepraſitas, ſchahwetas un tuhlit dabujamas pehrk par 119 kap. pudâ.

Brahka linſehklas atkrituſchas. Par maſahm partijahm buhtu dabujams 163 kap. pudâ.

Krona linſehklas nemaſ neteek eewehrotas.

Silkes. Pahrdoſchana deeſgan gauſchi eet, it ihpaſchi truhkſt pirzeju leelakajahm ſortehm.

Atbildigs redaktors: **Stahka Juhlijs.**

No zenſures atwehlets. Rigâ, 3. martâ 1881.

Sludinajumi.

Jelgawas Latw. beedriba

iſſaka ſirſnigas pateizibas wiſeem teem, kas tahs uſaizinajumam paklauſidami, dalibu nehma pee 19. februari ſ. g. ſwineteem ſwehtkeem. Tapat iſſaka beedriba klaji wiſſirſnigako pateizibu teem — newaredama ikkatram ſewiſchki ar rakſtu atbildet — kas winu peeminetâ ſwehtku-deenâ pagodinaja waj nu zaur telegramahm jeb ſweizinajumeem, iſ tuweenes un tahlumu. Pee wiſa beedriba luhdſ ſawus labwehletajus un draugus, uſglabat laipni ari uſ preekſchdeenahm tai lihdſ ſchim dahwato uſtizibu, kam zaur peenahzigo uſdewumu iſpildiſchanu, beedriba mehginahs nahkotnê wehl jo labaki nekà lihdſ ſchim peetapt. **Preekſchneeziba.**

Uſtizams ſkrihweris,

kas ſtipri eeſtrahdajees walſts un pagaſta teeſas darbôs, meklê leelaku weetu. Adreſes ſanem Stocka kgs, Rigâ, Kungu eelâ, Wiſſora zigaru bodê.

Zehſu kreiſê, Talkas muiſchas (Tolkenhof) Siliſchu mahju gruntneeks Rein Sand, grib ſawu, labakâ kahrtibâ atrodoſchu, 13 dahld. leelu, jau par dſimtu eepirktu mahju, daſchadu eemeſlu dehl pahrdot. Nolihgſchana ar mineto gruntneeku un mahjas atdoſchana war notikt katru brihdi pee wina paſcha.

Manâ grahmatu pahrdotawâ iraid dabujams:

Juſtus un Liwija.

Widſemes teika. Makſà 5. kap.
Puhziſchu Gederts un beedris, Rigâ.

Gruntsgabals

no 750 deſetinahm, padakai ſtrahdatas, pa dakai neſtrahdatas ſemes, ar egku un preeſchu meſchu, 25 werſtes no Polotzkas (Dinaburgas-Witebskas dſelſszeka ſtanzijas un 11 werſtes no ſtanzijas Gorani, weenâ gabalâ jeb maſakâs dakâs, kà pirzeji wehletos, ir pahrdodams. Tuwakas ſinas ſem adreſes:
Генрихъ Шиманъ въ Полоцкѣ.

Gatawus, pehz jaunakas modes taiſitus federu-wahgus, ka ari koka darbu ween preekſch teem, pahrdod Zehſis ſtellmachermeiſters.
A. Meinhardts.

F. W. Grahmann, Rigâ,

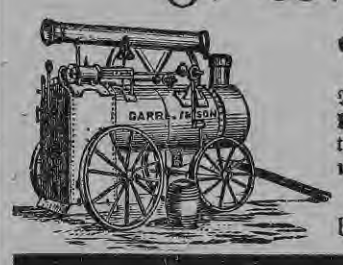

eepretim Jelgawas un Tukumas bahnuſim.

Arkli, arku daikti, ſehjamas- un **plaujamas-maſchinas.** Ar rokahm un geveli dſenamas **kukamas-maſchinas. Garreta lokomobiles** un **kukamas-maſchinas,** tas ihpaſchi weenkaarſchi labi taiſitas un daudſ paſtrahdà; uſ Pariſes paſaules iſſtahdi tahs ar **2 ſelta medakahm** kronetas.

Superfoſfati, augſt- un widus-grahdigi, ar peeſolita labuma apgalwoſchanu.

Labibas wehtijamas maſchinas

loti labâs konſtrukzijâs un ar wajadſigeem ſehklas ſeeteem iſrihkotas, no **38** rub. lihdſ **120** rub. peedahwa no lehgera

P. van Dyka pehznahzeji,
Rigâ.

„Bakera"

Angku wehtijamas-maſchinas, Amerikas wehtijamas-maſch.,
kà ari
ekſetu-maſchinas,
no wiſadahm konſtrukzijahm un leelumeem pahrdod

Ziegler un beedris,

Karkowâ Jekat. proſp. Nr. 22, Rigâ, pilſ. Kalku-eelâ Nr. 6, Leepajâ, Leelajâ eelâ Nr. 6.

P. van Dyka pehznahzeji,

Rigâ, Smilſchu-eelâ.

Claytona Lokomobiles un kuk.-maſch.

Packarda ſuperfoſfati, augſt- un widejgr. ar peeſolita labuma apgalwoſchanu, — tà kà ari **kali-mehſli,** augſtgr. **kaulu-milti** un wiſadas zitas laukſaimneezibas maſchinas un rihki.

Kad tas pee Ehrgku pilsmuiſchas pagaſta peederigs Juris Renzkelberg ta pee Ogersmuiſchas pagaſta peederiga Andſcha un Katrinas Oſchin dehlu Jehkabu, ſew un ſawai ſeewai Majai ihſta weeniga dehla weetâ ir peenehmis, tad top no ſchahs pagaſta teeſas wiſi, kureem preekſcho adopteereſchanu kahdas likumigas preti runas buhtu uſaizinati, lihdſ 4. juliju ſ. g. ſche peeteiktees, jo wehlaku neweens wairs netiks klauſits.
Ehrgku pilsmuiſchas pagaſta teeſâ 7. februarî 1881.
Preekſchſehdetajs: **P. Jagar.**
Skrihweris: **G. Tſchuibe.**

Kad tas Ehrgku baſnizmuiſchas Behrſalihzu mahjas ſaimneeks **Jahnis Grota** ir miris, tad top no ſchahs pagaſta teeſas wiſi, kureem no Jahna Grota pateeſas praſiſchanas buhtu, un kuri tam ko parahdâ palikuſchi, uſaizinati, lihdſ 4. juliju ſ. g. ſche peeteiktees, jo wehlaku neweens wairs netiks peenemts, bet ar parahdu ſlehpeſeem likumigi iſdarīs.
Ehrgku pilsmuiſchas pagaſta teeſâ, 7. februarî 1881
Preekſchſehdetajs: **P. Jagar.**
Skrihweris: **G. Tſchuibe.**

Tos no Schwarzhofa taiſitus un 2. ſemkopibas iſſtahdê, Rigâ ar goda algu apdahwinatos **arkſus wiſadâ leelumâ,** kà ari **ſekumus, zementi,** wiſu wiſadas **naglas, dſelſi** un wiſu zitu, kas pee buhweem un ſemkopibas rihkeem wajadſigs, lehti pahrdod

Sander Martinſon,

Rigâ, Peterburgas pilſehtas dalas Kalku eelâ Nr. 16

Skolas grahmatas

daſchdaſchadas peedahwa Puhziſchu Gederta un beedra grahm. pahrdotawa, Ahr-Rigas Kalku eelâ, 14. num.

Pirmà Kreewu
uguns-apdroſchinaſchanas beedriba,
dibinata 1827. gadâ.

Agenti:

Zehſis	—	H. Boltzmann,
Walkà	—	Moritz Rolland,
Walmeerà	—	R. W. Müller,
Limbaſchôs	—	B. O. Guſtlawsky,
Ruhienê	—	Eduard Dabbert.

Iſdewejs: A. Ahbrandts. — Drukats pee M. Jakobſona, Rigâ, Wehweru eelâ Nr. 5.